

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_B_PD_2.SADA_11

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2B-PD-2.sada-č.11

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: listopad 2012

Název DUM: Josef II.

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 8.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: habsburská monarchie, Josef II., toleranční patent, patent o zrušení nevolnictví, reformy

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se s vládou císaře Josefa II., jeho reformami a přínosem pro modernizaci Habsburské monarchie. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

Josef II.

Josef II. (1741 – 1790)

- císař Svaté říše římské, král uherský a (nekorunovaný) král český a arcivévoda rakouský
- představitel **osvícenského absolutismu**
- nejstarší syn **Marie Terezie** a císaře **Františka I.**
- mezi jeho sourozence patřili např. **Leopold II.** nebo **Marie Antoinetta**
- byl prvním panovníkem z **Habsbursko-Lotrinské dynastie**

- první manželka **Isabella Parmská** (1760 - 1762), měl s ní dvě dcery
- druhou manželkou byla sestřenice **Marie Josefa Bavorská** (1764 - 1767)

Toleranční patent 1781

- důvodem byla snaha vyjít vstříc osvícenství a zabránit emigraci protestantů do Pruska
- rušil monopol katolické církve a dovoloval vyznání luteránské, kalvínské a ortodoxní křesťanství = nejednalo se o zrovnoprávnění
- od r. 1782 byla tolerována židovská víra
 - mohli vykonávat většinu povolání (nesměli do státních služeb), studovat na univerzitách a vlastnit půdu
 - bylo zrušeno např. označování žlutým kolečkem, tzv. „židovské mýto“, ...
 - museli převzít německé jméno

„Pro mne je tolerance čistě světskou záležitostí... Jsem připraven zaměstnat každého, ale každého, kdo pěstuje rolnictví nebo obchod, nebo usadit ve městě toho, kdo má příslušnou odbornost a přinese výhody či pílí do mých zemí... Mou zásadou je úplná svoboda vyznání; potom bude jen jedno jediné náboženství, jež záleží v tom, aby všichni byli vychováváni ku prospěchu státního celku... Je-li opatřena služba státu, zákon přírody a společnosti, dostává-li se Nejvyšší bytosti úcty a modliteb, není důvodu, abyste se Vy, dočasní vládcové, míchali do jiných věcí. To je moje smýšlení; Vaše veličenstvo je zná; bojím se, že je nezměním nikdy.“ (1777)

(v dopise hraběti Colloredovi, salcburskému arcibiskupovi)

Císařský Kralovský Patent dd. 16. listopadu 1781, oně samo i molné spělky mps
tročenj Poddaných k tēm předěsle před publikovanj neb vyhlášenj oněho pos
lednějšho robotnjho Patentu pod datum 13. srpna 1775. odpěgum
robotnjm povinnoštem, se týkajíc.

Sy Jozef Druhý, z Boží
Milosti vyvolený Římský Císař,
po všechny Časů Rozmnožitel Říše, Král w Germa
nii, Seruzalémští, Šherští, Čeští, Dalmátský, Char
vátský, Slovanský, Galieští, a Lodomirský, z. Arcy
Kníže Rakauský, Kníže Burgundský, Lotharynský, Štyr
ský, Korvátý, a Kránský, Belký Kníže Toskánský, a
Sedmibradský, Markrabě Moravský, Kníže Dra
bantský, Limburgský, Lucenburgský, Gelderský, Bir
tenbergský, w Brchnjm, a Dolnjm Slezsku, Mediolán
ský, Mantuánský, Parmazánský, Piacenský, Gwastalský,
Ausswieský, a Zatorský, w Kalábrijských, Baaru, w Ron
teferrátu, a w Tessnu; Kníže Švábský, a w Charle
ville, Kníže Hrabě Habsburgský, Flanderstý, Tyrolstý,
Se.

Patent o zrušení nevolnictví 1781

- nevolnictví bylo zrušeno a nahrazeno poddanstvím (robota zůstala do r. 1848)
- poddaní byli vyvázáni ze závislosti na své vrchnosti
- mohli se odstěhovat z panství, uzavřít sňatek s osobou žijící mimo panství, dát své děti vyučit řemeslu či studovat
- z poddanství bylo možné se vykoupit
- důsledky = nárůst vzdělanosti, podnikatelské činnosti a počtu český obyvatel ve městech

další reformy = patenty

- **zrušení klášterů**, které se nevěnovaly veřejně prospěšným činnostem (špitály nebo školy)
- **Josefínský katastr** = soupis veškeré půdy, poddanské i panské bez rozdílu a zaváděl její rovné zdanění
- **berní a urbaniální patent** mj. rušil povinnost roboty a nahrazoval ji peněžními dávkami, v přechodném jednoročním období měli poddaní robotovat za mzdu, daňové zatížení poddanských usedlostí nemělo překročit 30 % výnosu pozemku
- oba byly zrušeny za Josefova života
- snaha o **centralizaci** říše

Otázky a úkoly:

1. Co je to osvícenský absolutismus?
2. Co přinesl patent o zrušení nevolnictví obyvatelům monarchie a co státu?
3. Na koho se vztahoval toleranční patent , co si od něj Josef II. sliboval?
4. Jaké další reformy Josef II. provedl?

Literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. Dějepis 7 pro ZŠ a VG UČ. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4.

Obrázky:

Josef. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-11-11]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Joseph_II.jpg

Isabela. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-11-11]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jean-Marc_Nattier_005.jpg

Marie. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-11-11]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Maria_Josepha_von_Bayern.jpg

Toleranční patent. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-11-11]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Toleranzpatent_001.jpg

Citát. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-11-11]. Dostupné z:

http://cs.wikiquote.org/wiki/Josef_II.

Zrušení nevolnictví. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-11-11]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tituln%C3%AD_list_Patentu_o_zru%C5%A1en%C3%AD_nevolnictv%C3%AD_z_16_listopadu_1781.gif